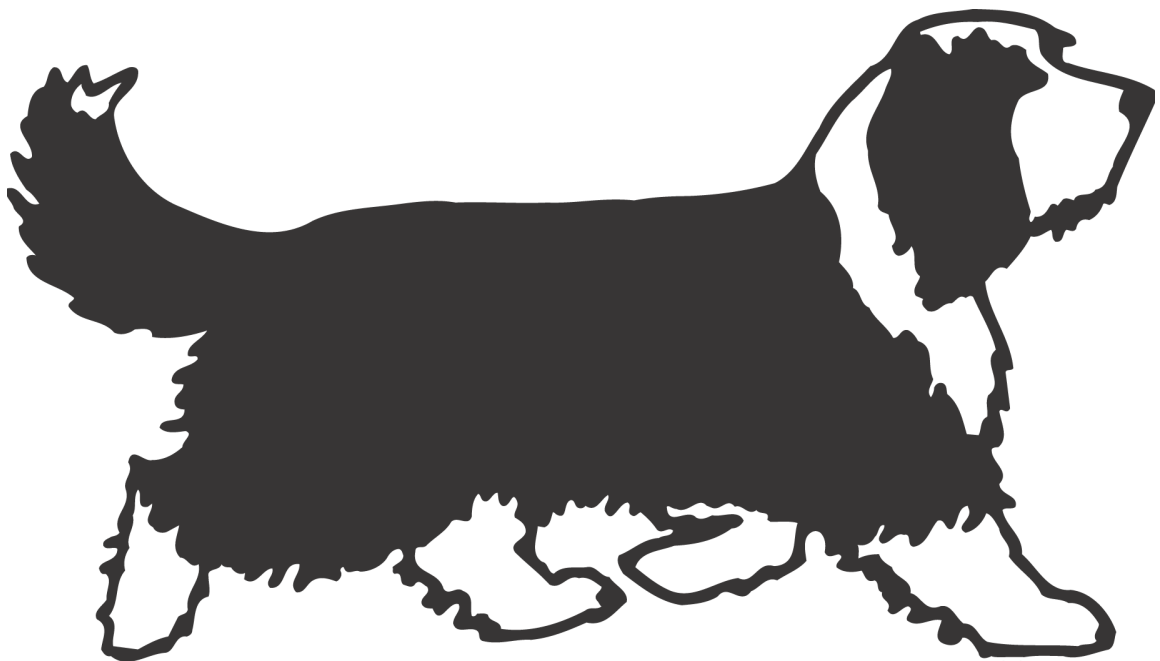

AVELSPOLICY & RASSPECIFIK AVELSSTRATEGI FÖR

**SPECIALKLUBBEN FÖR
BEARDED COLLIE
SPECIALKLUBB UNDER SKK**

Innehållsförteckning

URSPRUNG OCH HISTORIA	3
AVEL OCH HÄLSA	5
Avelsbas	5
Population	5
Avelsbas.....	5
Inavelsgrad	6
Hälsa	7
Höftledsdysplasi	7
Armbågsledsdysplasi	7
Sjukdomsdisposition och försäkringsstatistik	8
Klokapsel/Kloproblem.....	8
Addison's sjukdom	8
Sammanfattning	9
MENTALITET	9
Nulägesbeskrivning	9
Sammanfattning.....	10
EXTERIÖR OCH FUNKTION	10
AVELSPOLICY	12
RASANPASSAD AVELSSTRATEGI	13
Avelsbas.....	13
Hälsa	13
Mentalitet	14
Exteriör.....	14
UPPFÖLJNING	15
Bilaga 1	16
Bilaga 2	17
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	18

URSPRUNG OCH HISTORIA

Bearded collien är förmodligen en av Storbritanniens äldsta vallhundsraser. Tyvärr finns inte mycket dokumentation om rasen, men en allmänt accepterad teori är att bearded collien härstammar från hundar liknande komondoren.

På 1700-talet drev bearded collies boskap från Skotska höglandet ner till södra Skottland och England där boskapen såldes på marknader. Herdarna skickade upp hundarna i bergen där de, ivrigt skällande, satte djuren i rörelse. Färden söderut kunde ta flera veckor och när boskapen var såld fick hundarna ofta klara sig hem själva. Det fanns från början två typer, en gråvit som kom från de södra gränstrakterna, samt en brunvit som kom från höglandet. Senare blandades de två typerna.

1944 hände det som gjorde att rasen är vad den är idag, världen över. Mrs G O Willison beställde en arbetande shetland sheepdog genom en återförsäljare. Denne fick dock inte tag i någon passande sheltie. Istället skickade han en valp efter en bearded collie tik som parats med hans egen bearded collie hane. När Mrs Willison fick den chokladbruna valpen, antog hon att det var en blandras, men valpen överträffade alla förväntningar och Mrs Willison var mer än nöjd. Två månader senare kom en herde på besök till gården. Han berättade att hunden var en bearded collie. Detta var den legendariska Jeannie of Bothkennar.

Mrs Willison ville gärna få en valpkull efter Jeannie, en önskan som skulle resultera i många sorger och bekymmer. Att hitta en rastypisk hane var närapå omöjligt, men just när hon var nära att ge upp fick hon under en promenad syn på en härlig, ung bearded collie hane. Det visade sig att hunden skulle placeras om och Mrs Willison erbjöd sig naturligtvis genast att köpa honom. Han hette David och registrerades som Bailie of Bothkennar. Alla registrerade bearded collies idag härstammar från Jeannie, David samt ytterligare ett par hundar som tillkom under åren som följde.

Bearded collien kom till Sverige år 1960. De första importerade hundarna kom med en hemvändande familj som tillbringat en tid i England. De tog med sig tiken Aweltun Lass och importerade sedan hanen Wishanger Winterberry. Aweltun Lass var också mor till den första svenskfödda beardisen - Hannibal. Elsa Edgren importerade sin första beardis år 1964 - tiken Brynhilde of Bothkennar som blev stamtik på kennel Bifrost. Maine Lundell tog in tiken Jayemji Clunie år 1965 och hon blev följaktligen stamtik på kennel Farmaren som är i högsta grad aktiv än idag. Kennlar som följde under dessa tidiga år var Happy Dogs, Stardogs, Jarlabankes, Lässebackens, Ingel-Bert, Bellbreed, Lännaby, Trollflöjten och Hillgrove.

1970, 10 år efter det att rasen kommit till Sverige registrerades 66 bearded collies. Året efter bildades rasföreningen Bearded collie gruppen, sedan 1990 specialklubb under namnet Specialklubben för bearded collie eller SBC. Tidningen Skocken kom ut med sitt första nummer år 1972 då klubben också höll sitt första årsmöte. 1973 höll man sin första specialutställning där Farmarens Tonic blev BIR under Carin Lindhé.

1974 genomfördes klubbens första arbetsprov, utarbetat speciellt för bearded collie av rasfolk. 1976 utsåg klubben för första gången Årets bearded collie, utmärkelsen tilldelades Farmarens Black Xhibit som också senare blev rasens första lydnadschampion.

Klubbens omplaceringscentral tillkom 1977 och har sedan dess hjälpt bearded collie som varit i behov av nya hem. Årets Utställningsbeardis korades för första gången år 1982. Först att erhålla denna utmärkelse var Ch Farmarens Emily Blue. 1983 började klubben ge ut sin årsbok och man anordnade också det första lydnadsmästerskapet, som detta år vanns av hunden Cesar.

Både antalet registreringar och antalet medlemmar fortsatte att öka under 70- och 80-talen. Klubben blev alltmer aktiv med fler specialutställningar, lydnadsmästerskap, arbetsprov mm och bearded collie blev en allt vanligare syn inte bara på gatorna utan i utställningsringen, på agilitybanan etc. 1992 var rekordår med 724 registreringar och 2 127 medlemmar i klubben.

Rasen kom, som sagt, till Sverige 1960 och placerades i gruppen Sällskapshundar. Efter drygt 30 år placerades bearded collie 1994 i den nya Grupp 1, Vall- boskaps- och herdehundar när SKK gick över till samma gruppindelning som övriga FCI-länder. Den indelningen bygger mer på rasernas historiska användningsområde än den gamla indelningen som mer sorterade raser efter nuvarande användning.

AVEL OCH HÄLSA

Avelsbas

Uppskattning av populationens storlek och nyregistreringar baseras på registreringsstatistik från Svenska kennelklubben. Databearbetning har skett med programmet Lathunden, version 7.3.12.

Population

Rasen visar från 1995, då 75 kullar med sammanlagt 431 valpar registrerades, en successivt neråtgående trend på antalet födda kullar och därmed även antal registrerade valpar. År 2004 registrerades endast 48 kullar med totalt 255 valpar. Antalet valpar per kull ligger i snitt mellan 5 och 6. Antalet importerade hundar varierar från 1-4 per år. Uppskattningsvis finns det idag drygt 3000 bearded collies i Sverige.

Årtal	Kullar	Valpar	Importer	Summa registreringar
1995	75	431	4	435
1996	75	418	4	422
1997	66	381	2	383
1998	69	398	2	400
1999	52	359	1	360
2000	52	305	3	308
2001	58	348	3	351
2002	38	245	4	249
2003	51	302	4	306
2004	48	255	4	259

Avelsbas

Avelsbasen för en ras kan uppskattas genom att beräkna den effektiva och den tillgängliga avelsbasen. Den utnyttjade (effektiva) populationen är inte antalet använda avelsdjur inom rasen utan en beräkning på hur stor en slumpartad population med lika antal hanhundar och tikar skulle behöva vara för att inavelsgraden skulle bli densamma som i den verkliga populationen. Denna beräkning ger ett mått på avelsbasen inom en ras och därigenom hur närbesläktade de avelsdjur är som används och vilken effekt släktskapen får på förlusten av ärftlig variation i rasen. Normalt kan den effektiva populationen inte underskrida 50 utan

att riskera genetiska skador. "Tillgänglig" avelsbas beräknas genom slumpmässiga simulerade parningar för två generationer framåt i tiden

Förändring i effektiv population (avelsbas) 2000 – 2004 för bearded collie

År	Kullar	Valpar	Utnyttjad Avelsbas	Tillgänglig Avelsbas
2000	363	2224	45	231
2001	351	2160	45	203
2002	319	1983	41	77
2003	303	1893	47	84
2004	285	1764	47	57

Ovanstående sammanställning visar att den utnyttjade (effektiva) populationen visar en minskning fram till år 2002 och därefter en ökning, men ligger fortfarande under 50. Vidare visar den tillgängliga avelsbasen en kraftig minskning. I praktiken innebär detta på sikt, att om man skall kunna styra avelsurvalet och inte tömma rasen på ärftlig variation, att det finns ett stort behov att tillföra genetiskt obesläktat material. Detta för att inte riskera en ökning av genetiskt relaterade hälsoproblem.

Inavelsgrad

Nedanstående tabell visar inavelsgraden inom rasen de senaste femton åren. Inavelsgraden är konstant hög inom rasen och motsvarar släktskapet vid kusinparning. Inavelsnivån för en ras bör inte överstiga ca 2,5%. I bilaga 1 finns inavelsgradsberäkning årsvis för 1960-2005.

Födelseår	Antal	Inavel %
1991	645	4,6
1992	662	5,8
1993	583	5,9
1994	612	5,4
1995	395	5,4
1996	424	6,3
1997	368	6,6
1998	379	6,2
1999	336	5,7
2000	323	6,6
2001	331	5,9
2002	247	7,5
2003	277	6,0
2004	250	5,7
2005	222	6,1
	6054	6,0

Hälsa

Uppgifter om hälsostatus grundas på uppgifter från Svenska kennelklubben samt fyra försäkringsbolag. Rasklubben har även kompletterat med en hälsoenkät.

Höftledsdysplasi (HD)

Bearded collie är ansluten till SKK: s hälsoprogram avseende höftledsdysplasi (HD). Detta innebär att det krävs känt höftledsstatus för föräldradjuret och dessutom fria höftleder (ua, A eller B) för att valpkullen skall registreras.

Andelen höftledsröntgade hundar har under de senaste 15 åren legat på ca 40% (35-45%). Andelen röntgade hundar behäftade med höftledsdysplasi låg tämligen konstant under 10% bland de röntgade hundarna fram till år 1997, varefter antalet HD-belastade individer steg med en topp på 19% för hundar födda 1999. Andelen röntgade hundar med HD visar efter detta år en svagt nedgående trend.

Nedanstående tabell visar utvecklingen avseende HD-status för hundar födda från år 1990 tom 2003 samt resultatet för de få hundar födda under år 2004 som har hunnits röntgas.

Reg.år	Antal rtg	Rtg %	% HD-fel
1990	256	38%	9%
1991	246	40%	6%
1992	319	44%	9%
1993	246	39%	7%
1994	249	43%	7%
1995	189	43%	7%
1996	173	41%	6%
1997	152	40%	9%
1998	166	42%	12%
1999	139	39%	19%
2000	109	35%	10%
2001	134	38%	16%
2002	111	45%	10%
2003	132	43%	13%
2004	64	25%	9%

Armbågsledsdysplasi (AD)

Det saknas idag krav på armbågsledsröntgen men årligen röntgas ca 15% (45-72 hundar) av det registrerade antalet hundar även på armbågarna. Rasen förefaller idag inte ha några större problem med armbågsledsdysplasi. Hittills har ca 700 bearded collie röntgats. Av dessa är mindre än 5% behäftade med AD och endast enstaka av dessa med grav AD.

Sjukdomsdisposition och försäkringsstatistik

Försäkringsstatistik är ett sätt att få en ungefärlig uppfattning om de hälsoproblem som drabbar en ras där kostnaderna för diagnos/behandling överstiger självriskerna. En genomgång har gjorts med hjälp av sammanställningar från fyra försäkringsbolag under åren 1999-2004. Sammanställningarna från bolagen varierar i detaljeringsgrad och antalet försäkrade hundar. Att uppskatta incidensen av en sjukdom inom rasen är dock mycket osäkert då självriskerna som skall överskridas är tämligen höga och en del hundar omfattas inte heller av något försäkringsskydd. Försäkringsstatistiken visar dock att samtliga bolag klassar bearded collie som en "normal hund" avseende veterinärvårdskostnader och att den generella skadefrekvensen inom rasen därför i nuläget inte är oroande.

I samtliga försäkringsbolags sammanställningar framgår dock att klokapsel/kloproblem och Addison's sjukdom är två sjukdomar som drabbar bearded collie och som bör innefattas i en rasanpassad avelsstrategi avseende hälsa.

Klokapsel/kloproblem

Av försäkringsstatistiken framgår att bearded collie i större utsträckning än andra raser drabbas av problem med klokapsel/kloavfall. En ökad incidens av diagnoserna specifika kroniska inflammationer i klor, klokapselinflammation, klobrott, klokapselavlossning, akut purulent inflammation i klor samt onykonexi ses. Dessa diagnoser kan härröra från samma grundorsak och sammantaget ger det en bild av att detta åtminstone till en del skulle kunna vara ett problem med genetisk disposition.

Kloskador kan ha en varierande orsak beroende på om den drabbar klorna asymmetriskt eller symmetriskt. Asymmetriska kloskador kan orsakas av trauma (yttre våld/skada), bakteriella eller svampinfektioner eller tumörsjukdom (dvs. plattepitels karcinom).

Symmetriska kloskador kan orsakas av parasiter (exempelvis demodex), infektioner, ämnesomsättningssjukdomar, zinkbrist och autoimmuna sjukdomar. Symmetrisk lupoid onychodystrofi är en autoimmun sjukdom som kan orsaka klokapselavlossning på i övrigt friska hundar. Sjukdomen förekommer bland annat hos Gordon setter och anses ha en genetisk predisposition. Diagnosen fastställs med hjälp av biopsi. Sjukdomen är behandlingsbar, men återkommer ofta efter avslutad behandling.

Addison's sjukdom

Addison's sjukdom är en sjukdom orsakad av en underfunktion av binjurarna.

Binjurebarken förstörs efterhand, vilket resulterar i att binjurebarken utsöndrar för små mängder av de livsviktiga hormonerna glucokortikoider och mineralkortikoider. Den vanligaste orsaken till Addison's är en autoimmun sjukdom där kroppen bildar antikroppar mot binjurarna. Addison's kan även uppkomma av andra orsaker (exempelvis cancer i binjurarna, amyloidos etc.) men detta är mycket ovanligt. Hos bearded collie har konstaterats att det förekommer en genetisk disposition inom rasen för att utveckla Addison's. Symptomen på sjukdomen varierar men oftast ses svaghet, trötthet, nedsatt aptit och kräkningar. Diagnosen ställs med hjälp av en ACTH stimuleringsstest.

Behandlingen är livslång tillförsel av kortison.

Av försäkringsstatistiken framgår att bearded collie även drabbas av underfunktion av sköldkörteln och diabetes. I dagsläget är dock dessa sjukdomar inte högre än hos

normalhunden. Enstaka fall av von Willebrands (blödarsjuka) och autoimmun hemolytisk anemi ingår även i försäkringsstatistiken. För närvarande är frekvensen av dessa sjukdomar inte något problem inom rasen, men ett observandum för framtida avelsarbete.

Sammanfattning

Andelen HD-belastade hundar har genom åren legat under 10% för att stiga för hundar födda 1998 med en topp för hundar födda 1999 på nära 20% för att sedan minska något. Enligt försäkringsstatistiken är bearded collie en normalt frisk ras. Rasen förefaller dock i högre utsträckning än andra raser drabbas av olika former av kloskador/klobrott. Addison's sjukdom förekommer hos rasen bearded collie och förekommer även i Sverige. Rasen är även behäftad med andra metabola sjukdomar som hypothyroidism och diabetes men är i dagsläget ej överrepresenterad avseende dessa.

MENTALITET

Bearded collien är en trevlig sällskapshund med fina allroundegenskaper. Den ska enligt rasstandarderna vara *"vaken, livlig, aktiv och ha gott självförtroende. Den ska vara en mentalt stabil och intelligent vallhund, utan några tecken på nervositet eller aggressivitet."* Det är varje uppfödares plikt att ha hela standarden som ledstjärna i sitt avelsarbete. Bearded colliens vallhundsegenskaper yttrar sig genom bl.a. följsamhet och lyhördhet vilket gör den mycket givande att arbeta med. Många framgångsrika lydnds- och agilityhundar vittnar om detta. Bearded collien ställer också gärna upp på vallning, bruks och viltspår mm.

En bearded collie skall fungera i samvaron med människor och artfränder. Den skall fungera i samhället och njuta av sina dagliga promenader utan problem. Ljudkänslighet och skotträdsla förekommer. Detta får inte hindra hunden att leva ett behagligt liv. Blir hunden rädd ska den avreagera snabbt. Ett absolut förkastligt beteende är när rädslan består och hunden blir blockerad. För att motverka förekomsten av detta beteende krävs att uppfödare ställer hårda krav på avelsdjurens mentalitet. Dessutom är det mycket viktigt att uppfödare har tillräcklig kunskap för att kunna informera valpköpare om hur man förebygger och även hanterar situationer då hunden uppvisar icke önskvärda beteenden, då dessa kan bli bestående om hunden behandlas fel.

Nulägesbeskrivning

I 2003 års [hälsoenkät](#) svarade drygt 40 procent att de som helhet tyckte att rasens mentalitet var utmärkt. Samtidigt uppgav nästan 4 av 5 bearded collieägare att deras hund var rädd för ljud, främst för åska, skott och smällare. Man bör ha i åtanke att bearded collien brukar kallas för ljudkänslig, vilket innebär att de reagerar på många typer av ljud, men att de också snabbt bearbetar och släpper detta. Ett sådant beteende är fullt normalt

för rasen och innebär inte att hunden (nödvändigtvis) är rädd för ljudet. I enkäten var inte uttrycket "rädd" närmare definierat. Det lämnades öppet för respondenterna att själva tolka detta, vilket kan ha medfört att så många uppgav att deras hundar var rädda för ljud. Att problemet finns i rasen är tydligt, men dess utbredning och omfattning är svårt att uttala sig om utifrån enkäten.

Från år 1997 och fram till mars år 2005 fanns 118 stycken genomförda MH (MH= Mentalbeskrivning Hund) på bearded collie. Bearded collien räknas idag till Grupp 1, sektion 1 Vallhundar. Relevansen i att jämföra vår ras med brukshundarna har ifrågasatts, liksom huruvida momenten i en MH klarar av att mäta en vallhunds önskade mentala egenskaper, såsom uthållighet och självständigt arbete. De största skillnaderna mellan vår ras och brukshundarna finns i skottmomentet, där bearded collien i större omfattning riktar intresse mot skytten eller annat, samt i momentet ljudkänslighet, där bearded collien behöver mer stöd av sin ägare för att gå fram och undersöka det som skramlade. Det finns också avvikelser bland andra moment, såsom lägre jaktintresse, mindre hotbeteenden samt en större förmåga att koppla av vid passivitet.

På senare år har ett intresse för vallning med bearded collie uppstått i Sverige. Rasklubben har arbetat fram ett anlagsprov för vallning och sedan år 2000 anordnas ett årligt mästerskap i fårvallning. Genom anlagsproven har det konstaterats att många av dagens bearded collie har kvar vallningsinstinkten, trots att detta inte har varit något som varit prioriterat i avelsarbetet under modern tid. Fram till oktober år 2005 har drygt 140 bearded collies genomfört godkänt vallanlagsprov.

Sammanfattningsvis finns det enligt hälsoenkäten många ägare/uppfödare som tycker att rasens mentalitet är utmärkt eller mycket bra. Samtidigt visar samma enkät och MH på problem med rädslor för skott och avsaknad av nyfikenhet. Vallanlagsproven visar att det finns vallningsinstinkter kvar i dagens bearded collie.

EXTERIÖR OCH FUNKTION

Bearded collien är en lång, smidig och ytterst välbyggd hund. Ju sundare desto vackrare gäller i högsta grad för en bearded collie! Hundens ursprung, utseende och funktion går hand i hand.

Den ska röra sig med ett långt vägvinnande steg. Huvudet sänks i rörelse på typiskt vallhundsmanér. Den ska inte vara tung och grov men inte heller finlemmad och alltför elegant. Till följd av sitt välvinklade framställ har den ett markerat förbröst. Den välformade långa bröstkorgen ger stöd åt armbågarna och ger hunden stadga. Det välställda korset och det starka välvinklade bakstället ger det nödvändiga påskjutet. Svansen bärs glatt men aldrig böjd in över rygglinjen. Huvudet är mycket viktigt för typen. Skallen är kvadratisk och

flat, stopet markerat, nosen lika lång som skallen och välutfylld. Uttrycket ska vara intelligent och forskande. Pälsen ska bestå av underull och strävt täckhår. En korrekt päls är smutsavstötande och ska skydda mot kyla och väta. Den ska inte vara så riklig att den döljer hundens linjer.

Att proportionerna är de rätta är av största vikt för rastypen. Det ska inte vara lågställda hundar. Inte heller ska det vara högställda, korta hundar. Typen måste präntas in bland såväl domare som uppfödare. Bearded collien ger ett långt intryck. Intrycket förstärks av pälsen. Proportionerna ska vara 4:5. Många fullpälsade hundar kan upplevas som längre än så, men få hundar visar sig vid mätning vara för långa. Det är dock viktigt att längden sitter i bröstkorgen och inte i en alltför lång länd. Vi bör se upp med för korta bröstkorgar.

Det långa flytande steget hos en välkonstruerad bearded collie är en fröjd för ögat. Tyvärr ser man ofta hundar med korta trippiga steg. Detta är en följd av de knappt vinklade framställ som är så vanliga idag. Framskjutna raka skuldror förekommer liksom korta överarmar. Den så önskvärda väl tillbakalagda skuldran ger dessutom den korrekta vackra halslinjen både när hunden står och när den sänker huvudet i trav. Fronter med fattiga förbröst och grunda bröstkorgar är också mycket vanliga och är absolut inte önskvärdt. Därmed inte sagt att vi ska ha pampiga förbröst och djupa tunnformade bröstkorgar. Lagom är bäst. Hunden skall stå med parallella framben. Även i rörelse måste stabilitet finnas.

Bakstället ska vara välvinklat och stabilt, dock inte övervinklat. Hundar med övervinklade bakställ och sämre vinklade framställ får en felaktig sluttande överlinje. Det ska vara en välbalanserad hund med plan stark rygg. Det förekommer branta kors och även kors som är alltför plana, bägge varianterna motverkar de önskvärda flytande rörelserna.

Det finns många olika huvudtyper på våra hundar. Långa smala nosar, knappt markerade stop och långa smala skallar förstör det speciella uttrycket. Andra varianter är toppiga beniga huvuden och alltför korta tunna nosar. Tunna och trånga käkar förekommer också. Vi bör slå vakt om det typiska huvudet och uttrycket. Påpekas bör att inte heller beträffande huvudet är det ju kraftigare desto bättre. Naturligtvis vill vi ha en väl synlig könsprägel.

Under 2005 och 2006 genomförs mätning av mankhöjd på samtliga hundar, förutom valpar, på samtliga officiella utställningar. Utvärderingen av mätresultaten får utvisa om särskild avelsstrategi avseende storleken måste tas fram. Rasstandardens anger idealmankhöjd 53-56 cm för hanar och 51-53 cm för tikar. *"Storleken ska inte vara avgörande om hunden för övrigt är av god kvalitet och har goda proportioner, men överdrivna avvikelser från ovan nämnda storlekar ska inte uppmuntras."*

AVELSPOLICY

Specialklubben för bearded collie (SBC) har som övergripande ansvar att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda samt exteriört fullgoda och rastypiska individer.

Ärftlig variation är nödvändig för rasens möjlighet att fortleva. Därför skall aveln vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet och funktion eller tömmer rasen på genetiskt variation.

Avel och uppfödning skall ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen, Svenska kennelklubbens grundregler, konsumentköplagen samt rasspecifika hälsoprogram och den utifrån rasstandarderna utarbetade avelspolicyn som SBC arbetat fram.

För en fortsatt positiv utveckling har SBC utarbetat följande riktlinjer som stöd för avelsarbetet:

- Ø **Öka den genetiska variationen, minska inavelsgraden och öka den tillgängliga avelsbasen.**
- Ø **Avla med tanke på en god hälsa som möjliggör ett långt liv utan hälsostörningar.**
- Ø **Avla med tanke på rastypisk mentalitet.**
- Ø **Bibehålla funktionell exteriör och motverka ytterligheter genom att i avel välja individer som har god överensstämmelse med rasens standard.**
- Ø **Bibehålla den goda reproduktionsförmågan (genitalia, parning, dräktighet, valpning och omhändertagande av valpar).**
- Ø **Verka för att avelsdjur är vuxna och utvärderade i enlighet med SKK:s och SBC:s riktlinjer innan de används i avel.**

RASANPASSAD AVELSSTRATEGI

Avelsbas

Mål: Att öka den genetiska variationen och minska inavelsgraden inom rasen.
-inom 5 år ha en genomsnittlig inavelsgrad understigande 5%.
-inom 10 år ha en genomsnittlig inavelsgrad på ca 2,5%.

Metod: Verka för så långt som möjligt obesläktade parningar och därmed öka avelsbasen.
Uppmana uppfödare att utnyttja möjligheten att kontrollera inavelsgraden i tilltänkta kombinationer via klubbens Lathunden och undvika kombinationer med inavelsgrad överstigande 6,25%.
Vid import av hund eller sperma uppmanna till att välja så långt det är möjligt obesläktade/nya linjer.
En hane bör inte ha mer än ca 80 valpar i Sverige under sin levnad.
Anordna regelbundna uppfödarmöten där gemensamma avelsstrategier kan diskuteras.
Valpförmedlingsreglerna används som styrmedel.

Hälsa

Mål: Att minska förekomsten av klo/klokapselproblem på bearded collie.

Metod: Utredda och kartlägga orsakerna till klo/klokapselproblem samt utreda om vissa linjer är speciellt behäftade med detta problem och då utarbeta en specifik avelsstrategi för dessa.
Informera om problemet och uppmanna uppfödare och ägare att fastställa om problemen är orsakade av lupoid onychodystrofi eller av annan orsak.
Etablera kontakt mellan avelsråd och veterinärer intresserade av området för fördjupad kunskap och uppläggande av strategi.
Etablera kontakt med andra rasklubbar vars raser har samma problem, t ex Svenska Gordonsetterklubben.
Anordna regelbundna uppfödarmöten där gemensamma erfarenheter kan redovisas och diskuteras.

Mål: Att minska spridningen av Addison's sjukdom inom rasen.

Metod: Kartlägga sjukdomens spridning inom rasen och vilka linjer som är behäftade.
Etablera kontakt mellan rasklubben och den forskning som pågår hos AKC Canine Health Foundation i USA för att dels utnyttja de uppnådda forskningsresultaten och dels bidra till att en DNA-analys kan framtas.

Mål: Att höja andelen hundar med röntgenresultat A resp. B avseende HD-röntgen.

Metod: I syfte att skapa bättre underlag för avelsbeslut verka för:
-att minst 50% av varje års registrerade hundar HD-röntgas.
-att uppfödarna uppmanar sina valpköpare att HD-röntga sin hund.

Mentalitet

Mål: Att bevara det rastypiska temperamentet
Att minska rädslor och öka nyfikenheten bland bearded collie
Att bevara vallningsinstinkten inom rasen

Visionen är att alla bearded collie ska vara mentalt rastypiska: vakna, livliga, aktiva och ha gott självförtroende samt vara mentalt stabila och intelligenta vallhundar, utan några tecken på nervositet eller aggressivitet

Metod: Arbeta för ökad kunskap och ökat intresse kring hundens mentalitet bland uppfödare, hundägare och presumtiva valpköpare genom uppfödarkonferenser, föreläsningar och kurser, kontinuerlig information om mentalitet via SBC:s samtliga informationskanaler.

Uppmuntra ägarna till att vara aktiva med sina hundar inom flera olika grenar genom att fortsätta arbetet med allround bearded collie.

Verka för att fler bearded collie genomför MH. När 50 hundar i åldersintervallet 12-18 månader är beskrivna bör en rasprofil tas fram.

Verka för att fler bearded collie anlagstestas avseende vallningsegenskaper.

Se över och revidera den rasanpassade "unghundsbeskrivningen" som en gång togs fram i klubben.

Exteriör

Mål: Att fortsätta föda upp exteriört fullgoda hundar som samtidigt har det rätta rastypiska temperamentet och bibehålla den höga klass svenska bearded collie haft sedan lång tid tillbaka. Vi står inför en utmaning, då vi samtidigt aktivt måste sänka inavelsgraden.

I bilaga 2 visas prissättning för hanar resp. tikar på utställning under 2004 som belägg för vårt påstående om hög exteriör kvalitet på bearded collie i Sverige.

Metod: Verka för att uppfödare är väl förtrogna med rasstandarderna och dess innebörd och ständigt strävar efter att förkovra sig och förbättra sitt avelsarbete.

Anordna trivsamma återkommande symposier och uppfödarträffar, där rasens utveckling diskuteras, inhämta kunskap om rasens ursprung, funktion och praktisk anatomi.

Genom att presentera bra hundar i ringarna öka domarnas kunskap och intresse för vår ras. Stora krav ska ställas på bearded colliens anatomi. Pälsen får inte förvillia våra domare. Det ska krävas mer av en vinnande bearded collie, som ju ofta är ett presumtivt avelsdjur, än att den är välpresenterad och välborstad.

Vara väl förberedda inför kommande domarkonferenser och på ett tydligt sätt förmedla vad vi anser är viktigt att ta hänsyn till vid bedömning av vår ras samt följa upp slutsatserna från föregående domarkonferens.

Bjuda in rasspecialister från framförallt rasens hemland England i syfte att utöka erfarenhetsutbytet.

Verka för att samarbetet mellan uppfödare både inom och utom Sverige utökas.

Klubben bör uppmuntra anordnandet av prestigelösa inofficiella utställningar runtom i landet. Detta är ett utmärkt utbildningstillfälle då uppfödare får möjlighet att döma och känna på många hundar och dessutom ett utmärkt träningstillfälle för både hund och hundägare. Kanske hittas här ett intressant avelsdjur och kanske föds ett utställningsintresse hos hundägaren.

UPPFÖLJNING

Årligen: Avelsrådet ska kontinuerligt rapportera om utvecklingen i rasen och hur målen i RAS uppfylls. Rapporteringen ska ske genom lämplig informationskanal.

Vart 5:e år: SBC:s styrelse och avelsråd ska initiera en grundlig uppföljning och vid behov starta en revideringsprocess av RAS.

Till sist är det trots allt uppfödarens ansvar att fatta de riktiga besluten med hänsyn till genetisk variation, hälsa, mentalitet och exteriör.

Stort tack till alla medlemmar i SBC som bidragit till detta dokument. Ett särskilt tack riktas till leg.vet. Eva Fabiansson-Johnsson som hjälpt oss med avsnitten om Avel och Hälsa.

Bilaga 1, Inavelsgradsberäkning 1960-2005

Födelseår	Antal	Inavel %
1960	1	37,5
1961	2	10,9
1962	7	30,5
1963	8	32,9
1966	25	12,7
1967	15	13,7
1968	28	10,8
1969	34	7,9
1970	81	9,7
1971	86	14,0
1972	182	11,6
1973	202	11,4
1974	210	11,8
1975	211	10,0
1976	180	11,7
1977	167	10,1
1978	238	10,8
1979	223	9,1
1980	259	9,2
1981	267	10,8
1982	248	9,8
1983	300	9,5
1984	440	8,5
1985	414	8,3
1986	482	7,5
1987	530	6,0
1988	577	5,6
1989	623	5,8
1990	631	5,4
1991	645	4,6
1992	662	5,8
1993	583	5,9
1994	612	5,4
1995	395	5,4
1996	424	6,3
1997	368	6,6
1998	379	6,2
1999	336	5,7
2000	323	6,6
2001	331	5,9
2002	247	7,5
2003	277	6,0
2004	250	5,7
2005	222	6,1
Antal total	12725	7,2

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

-VID FRAMTAGANDE AV SBC:S RAS-DOKUMENT

2003 September

En enkät skickades ut i september 2003 (samt en påminnelse med ny enkät i oktober) och totalt svarade 242 av de 400 ägarna (60,5%).

2004 April

Per-Erik Sundgren får uppdrag att se över populationen och inavelsgraden.

2004 Maj

2004-05-01--02 hålls en uppfödarkonferens i Tumba där ett 20-tal uppfödare deltar under ledning av Irene Berglund. Riktlinjerna för RAS tas fram.

2004 Juni

Minnesanteckningar läggs ut på hemsidan från uppfödarkonferensen i maj. Dessa publiceras också i medlemstidningen Skocken nr 2. Även resultatet från hälsoenkäten och Per-Erik Sundgrens analys finns på SBC:s hemsida.

2004 Oktober

2004-10-30--31 hålls ännu en uppfödarkonferens i Tumba med ca 15 deltagare. Irene Berglund leder arbetet även denna gång. Första utkastet till RAS tas fram.

2004 November

Förslaget till RAS läggs ut på hemsidan. Även Per-Erik Sundgrens mormor och morfars diagram finns ute. I medlemstidningen Skocken nr 4 informerar uppfödarsektionen om att RAS kommer att presenteras på hemsidan.

2004 December

Styrelsen beslutar att fastställa RAS och insänder det till SKK/AK.

2005 Mars

RAS åter från SKK/AK för komplettering och ny förankring hos medlemmarna.

2005 Maj

Uppdrag ges till följande för att komplettera RAS:

Leg. Vet. Eva Fabiansson-Johnsson

Nina Lönner-Andersson, Charlott Sandberg

Anne-Marie Öhqvist och aktivitetssektionen

Charlotte Laning

Hälsa och Avel

Exteriör

Mentalitet

Ursprung och historia

2005 November

Reviderat RAS presenteras för styrelsen som inkommer med synpunkter. Härfter presenteras förslaget på hemsidan och uppfödarkommittén uppmanar medlemmarna via medlemstidningen Skocken nr 4 att inkomma med synpunkter.

2006 Januari-februari

Korrigeringar utifrån inkomna synpunkter från medlemmar har gjorts. Nytt utskick till berörda görs.

2006 Mars

Styrelsen beslutar att slutgiltigt fastställa RAS för bearded collie och insända det till SKK/AK.